

Täysistunto

Tiistai 27.9.2016 klo 14.03—21.47

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Pelastusopistosta annetun lain ja Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 157/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

20.01 **Sisäministeri Paula Risikko** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi Pelastusopistosta annettua lakia ja Poliisiammattikorkeakoulusta annettua lakia. Esityksen tarkoituksena on siirtää pelastustoimen päällystökoulutuksen koulutusvastuu Savonia-ammattikorkeakoululta Poliisiammattikorkeakoululle. Kyse on nimenomaisesti koulutusvastuun siirrosta eli koulutuksen antamiseen liittyvän hallinnollisen toimivallan ja vastuun muutoksesta. Pelastustoimen päällystökoulutus tul-taisiin jatkossakin toteuttamaan Kuopiossa Pelastusopistolla, jossa on koulutusta antava osaava opettajakunta ja asianmukaiset harjoitusvälineet ja -alueet. Pelastustoimen päällystökoulutus on sisäisen turvallisuuden kannalta erittäin tärkeä koulutusala, jossa annettavaa opetusta toteutetaan Suomessa ainoastaan Pelastusopiston puitteissa.

Esityksellä pyritään siis turvaamaan pelastustoimen päällystökoulutuksen edellytykset sekä edistämään jo nykyisellään laadukkaan koulutuksen kehittämistä vastaamaan muuttuvia toimintaympäristöjä. Esityksen tavoitteena on myös lisätä sisäisen turvallisuuden oppilaitosten välistä verkostoitumista. Esityksen mukaan Pelastusopisto valmistelisi yhteistyössä Poliisiammattikorkeakoulun kanssa opiskelijoiden valintaperusteet sekä opetus-suunnitelman ja Pelastusopisto järjestäisi opetussuunnitelman mukaista opetusta Pelastusopiston ja Poliisiammattikorkeakoulun keskenään sopimalla tavalla. Kyse on siis kahden keskeisen sisäisen turvallisuuden alan oppilaitoksen voimien yhdistämisestä ja niiden asiantuntemuksen hyödyntämisestä. Opetuksen suunnittelussa on tärkeä ottaa huomioon se työelämälähtöisyys, mikä edellyttää käytännössä tiivistä yhteistyötä työnantajien kuten pelastuslaitosten kanssa.

Esitys vaikuttaa valtion vuoden 2017 talousarvioon pelastustoimen päällystökoulutukseen tarkoitetun määrärahan siirtyessä pysyvänä siirtona opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokasta sisäministeriön pääluokkaan. Siirrettävä rahasumma on noin 1,2 miljoonaa euroa.

Ammattikorkeakoulutuksen rahoitusta on viime vuosina leikattu voimakkaasti, ja tämä on heijastunut valitettavasti myös pelastustoimen päällystökoulutukseen. Hallituksen esityksessä on kuvattu Savonia-ammattikorkeakoulun vuosittain vähenevää rahoitussummaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 90/2016 vp

pelastustoimen päällystökoulutuksen kustannuksista: kun vielä viime vuonna Savonian antama nettorahoitus päällystökoulutukselle oli noin 1,32 miljoonaa euroa, niin laskelmissa vastaava rahoitusosuus olisi vuodelle 2017 jo alle 700 000 euroa. On selvää, että näin voimakkaat säästöt vaikeuttaisivat erittäin merkittävästi pelastustoimen päällystökoulutuksen toteuttamista nykyisessä muodossaan. Pelastustoimen päällystökoulutuksen noin 3 miljoonan euron vuotuisista kuluista loput on katettu aina sitten pelastustoimen toimintamenoista. Esitetyllä ratkaisulla määrärahan siirrosta takaisin sisäministeriön pääluokkaan pelastustoimen päällystökoulutukseen tarkoitettu määräraha saataisiin paremmin kohdennettua sille ajateltuun kohteeseen, mikä myös turvaisi pelastustoimen päällystökoulutuksen taloudellisia edellytyksiä.

Hyvät kuulijat, hyvät edustajat! Tämä on herättänyt varmasti keskustelua siellä alueilla, ja kerron teille, että kun tulin tähän tehtävään, niin tämä oli aika ensimmäisenä siinä pöydälläni, ja otin hyvin tarkkaan selvää, koska itsekkin — siviilivirkanihan on Seinäjoen ammattikorkeakoulun vararehtori — jonkin verran tästä aiheesta tiedän. Tämän siirron tausta on ensisijaisesti taloudellisten edellytyksien varmistaminen, ja tällä varmistamisella me pystymme pitämään yllä laadukasta koulutusta. Tulevaisuus ei olisi ollut varmistettu, elleimme me olisi tehneet tätä paitsi taloudellisista syistä mutta myös siitä syystä, että me saamme tämän sisäisen turvallisuuden ja ulkoisen turvallisuuden osaamisen, jota edellytetään turvallisuuden takaamisessa, että me saamme vahvistettua sitä myös tällä tavalla, ja sitten me saamme synergiaa eri koulutusammateista, mutta ennen kaikkea myöskin me saamme päällystökoulutuksen pidettyä ammattikorkeakoulutasoisena. — Kiitos.

20.06 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan pelastustoimen päällystökoulutuksen koulutusvastuun siirtämistä Savonia-ammattikorkeakoululta Poliisi-ammattikorkeakoululle. Pidän tärkeänä, että pelastusalan koulutus on kokonaisuutena Kuopiossa Savonia-ammattikorkeakoulussa, missä on jo vuosia rakennettu koko koulutusympäristö pelastuskoulutuksen vaatimusten mukaiseksi.

Pelastusopisto tiedosti jo 2010 valtiontalouden näkymät ja aloitti tuolloin kehittämissä hankkeen, jossa oli osallisena koko henkilöstö. Tuossa vaiheessa Pelastusopistolla lisättiin koko henkilöstön taloustietoisuutta ja ryhdyttiin keskustelemaan yhdessä siitä, kuinka voidaan itse vaikuttaa tulevaisuuteen muuttamalla toimintatapoja ja tarkastelemalla toimintatapoja edelleen. Tavoitteena oli löytää sellaisia toimenpiteitä, jotka toteuttamalla ei kuitenkaan vaaranneta opetuksen laatua kriittisen osaamisen näkökulmasta. Lisäksi ehdoton edellytys oli, ettei mitään sellaisia toimenpiteitä tehdä, jotka vaarantavat opiskelija- ja/tai henkilöstöturvallisuutta riskialttiissa toimintaympäristössä.

Pelastusopistolla on edelleen jatkuva huoli riittävästä rahoituksesta. Valtiovarainministeriö julkaisi 14.8.2015 talousarvioehdotuksen vuodelle 2016. Siinä oli Pelastusopiston osalta erittäin huolestuttavaa luettavaa. Toiminta ja tulokset pysyisivät samoina, mutta htv-luku laskisi siten, että viime vuoden 101 htv:tä on tänä vuonna vain 88. Kriisinhallintakeskusta leikkaukset eivät koskisi, vaan siellä toimitaan edellisvuoden tasoilla. Pelastusopistolle annettiin jo keväällä 2015 selkeät talouden raamit, joiden mukaisesti toimintaa tuli suunnitella. Näiden raamien ja rahoituksen turvin ei olisi enää pystytty toteuttamaan lakisääteisiä tehtäviä. Saamani tiedon perusteella kehysrahoituksen ja palopäällystön koulutuksen rahoituksen leikkaukset tarkoittavat euroissa muun muassa tälle vuodelle 511 000 euroa ja ensi vuodelle 871 000 euroa vähennystä vuodesta 2015.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 90/2016 vp

Tässä vaiheessa haluan korostaa, että pelastusalan ammattikorkeakoulutus on sisäisen turvallisuuden kannalta erittäin tärkeä koulutusala, jossa opetusta Suomessa annetaan ainoastaan Pelastusopistolla. Erityisenä uhkakuvana ja huolenaiheena Pelastusopistolla on ollut kaluston ja harjoitusalueen korvaus- ja korjausinvestoinnit, joihin ei näillä rahoituskuvioilla ole ollut varaa. Miten siis käy uusiutumisen ja kehittämisen? Kuitenkin harjoitusalue on erittäin tärkeä ja merkittävä koulutuksen kannalta, ja jos sen annetaan rapistua, niin ei voida puhua liiketaloudellisen koulutuksen kehittämisestä. Jos ei korjata ja korvata, voidaan esittää kysymys, kumpi kuoli ensin, muna vai kana. Taitaa mennä molemmat.

Juustohöylä, eläköitymiset, toimitilatehokkuuden lisääminen sekä liiketaloudellisen toiminnan kasvattaminen eivät riitä kattamaan sekä SM:n että OKM:n kautta tulevia rahoitusvajaita. Käytännössä rahoitusvajetta on lähes mahdotonta paikata ilman yt-menettelyä. Edellä mainitut summat ovat sitä luokkaa, että lomautukset ja lomarahojen leikkaukset ovat laastarihoitoa, joka voi toimia vuonna 2016, mutta ensi vuonna ollaan kiinni jo rakenteissa. Pelastusopisto ei sinänsä näin suuren luokan asioista päätä, vaan se on tulosohtajan eli ministeriön tontille kuuluva. Toivotaan, että ministeriössä on ymmärrystä arjen turvaamiselle. Näin minä ainakin uskon.

Tämän hallituksen esityksen mukaan pelastustoimen päällystökoulutuksen määrärahat olisivat vastaisuudessa osa sisäministeriön budjettia ja tulisivat sitä kautta sisäministeriön ohjattaviksi. Toivoa sopii, ettei rahoitusta enää vähennetä, kun opetustakin halutaan tällä tavoin hajauttaa. Pelastusopiston päällystötutkinnon osalta on 2014—2015 vähennetty 20 prosenttia opetustunneista. Tähän on liittynyt osittain opiskelijan omaehtoisen opiskelun lisääntyminen, ja osittain vähennykset ovat tarkoittaneet opetussuunnitelman sisäisiä muutoksia. Opetuksen osalta henkilöstön määrä on vähentynyt noin 15—20 prosenttia, ja vähennystä tulee erityisesti vuosien 2015—16 eläköitymisen seurauksena. Luonnollista poistumaa on Pelastusopistolla pyritty hyödyntämään tähän saakka hyvin, eli vain osa vapautuneista viroista on täytetty tai täytetään.

Arvoisa rouva puhemies! Olen erittäin huolissani Pelastusopiston nykyisestä tilanteesta. Kyse on meidän jokaisen arjen turvallisuudesta ja turvallisuuden tuottajista. Hallituksen esityksessä ehdotetuilla muutoksilla pelastustoimen päällystökoulutus siirtyisi hallinnollisesti osaksi sisäministeriön hallinnonalaan, mikä mahdollistaisi sisäasiain hallinnonalaan liittyvän koulutuksen kehittämisen, suunnittelun ja taloudenpidon tehostamisen eheämpänä kokonaisuutena. Mikäli tämä onnistuisi, se olisi meidän kaikkien etu, mutta pessimistihän ei pety.

20.11 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Päällystökoulutuksen koulutusvastuu ollaan siis siirtämässä Savonia-ammattikorkeakoulusta Poliisiammattikorkeakoulun vastuulle eli Kuopiosta Tampereelle, mutta ymmärtääkseni opetus jatkuu Kuopiossa siellä Pelastusopistolla. Tästä on tullut paljon kyselyjä ja kommentteja, kuten ministerikin tässä mainitsi.

Pelastusopistolla on olemassa nimenomaan pelastustoimen tarpeisiin suunnitellut ja rakennetut tilat, monipuolinen harjoitusalue ja muu simulaatioympäristö sekä erittäin pätevä opetushenkilöstö. Pelastusopistolla on pelastustoimen substanssiosaaminen ja myös vahvat työelämäyhteydet, joiden ansiosta tutkintojen sisältöä on pystytty kehittämään ja huomioimaan, ja siellä on myös erittäin laadukasta tutkimustoimintaa.

Toiminta on siis ollut erittäin laadukasta ja hyvää, Pelastusopisto on saanut toiminnastaan paljon positiivista palautetta, ja siksi minun on kyllä kysyttävä vielä, mitä etuja tästä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 90/2016 vp

siirrosta on opiskelijoille, henkilöstölle ja yhteiskunnalle. Tässä on taloudellinen perustelu takana, mutta onko tästä joitain muitakin etuja. Minä tiedän, että tämä lakiesitys on nyt viime metreillä sitten kovasti korjaantunut. Tämä oli ilmeisesti paljon, sanotaanko, huonompi aiemmin, ja nyt ministeri on pystynyt tätä huomattavastikin korjaamaan. Mutta siitä huolimatta minä kysyn, onko kunnollinen kustannus—hyöty-analyysi tehty.

20.13 Elsi Katainen kesk: Arvoisa puhemies! Näissä samoissa ajatuksissa edellisten puheenvuorojen käyttäjien kanssa hyvin pitkälle itsekin olen. Tässä on tullut muutama kysymys ministerille, lyhyesti esitän niitä.

Tässä puhutaan toistuvasti, että koulutusvastuu siirtyy Poliisiammattikorkeakoululle, mutta eikö niin, että myöskin tutkinnonanto-oikeus siirtyy yhtä lailla? Se on myöskin ihan huomionarvoinen asia, ja sillä on suuri merkitys niin sille luovuttavalle kuin myöskin sille vastaanottavalle taholle.

On totta, että tuolla Pelastusopistolla Kuopiossa on nyt todella tarkoituksenmukaiset opetustilat, siellä on ne harjoitusalueet, laitteet, välineet, kallis, aivan erityinen, erikoinen infra sinne rakennettuna. Onko niin, että sitten Tampereelle siirryttäessä sinne ei tarvitse minkäänlaista muutosta tehdä, tai onko se todellakin näin, että fyysinen koulutus säilyy siellä Kuopiossa? Haluaisin kumoamisen niille huhuille, jotka kertovat, että näin alkuunsa kyllä koulutus Kuopiossa pysyy, mutta sitten siirtyisi vähitellen, osa osalta ehkä sitten sinne Tampereelle. Tiedän, että ministerin esityksessä ei tällaista ole, mutta tästä haluaisin vielä vahvennusta ja kommenttia.

20.15 Markku Eestilä kok: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy kiittää ministeriä, että hän on tämän hallituksen esityksen pannut lopulliseen muotoon. Niin kuin ministeri täällä itse sanoo, niin pelastustoimen päällystökoulutuksen koulutusvastuu siirretään Savonia-ammattikorkeakoululta Poliisiammattikorkeakoululle. Mutta se tilanne, mikä tällä hetkellä on, eli amk-opetusta annetaan ainoastaan Pelastusopistolla Kuopiossa, niin jatkuu. Eli tämä on ollut se huoli alueen kansanedustajilla, että mitä todellisuudessa tapahtuu.

Ja minä toivoisin, että valiokunnassa tähän mietintöön sitten pannaan juuri tämä, että vaikka koulutusvastuu siirtyy Poliisiammattikorkeakoululle ja sisäministeriölle, niin siitä huolimatta tämä varsinainen koulutus tapahtuu Kuopiossa Pelastusopistolla. Minusta ministeri on hyvin tämän havainnut, että mitä järkeä on sellaisessa, että jonnekin investoidaan korkealaatuiset koulutustilat ja sen jälkeen, kun nämä tilat on todettu hyväksi ja niitä myydään ulkomaille asti, niin niitä ruvetaan siirtämään muualle. Sehän on kansantaloudellista tuhlausta.

Puhemies Maria Lohela: Ja ministeri Risikko 3 minuuttia.

20.16 Sisäministeri Paula Risikko: Arvoisa rouva puhemies! Kysyitte: mitä hyötyä? Voitte vaan olla varmoja siitä, että kun tulin tähän tehtävään, niin kun tuli tällainen koulutusasia minun eteeni ja kun satun tuntemaan tämän, kun olen ollut aikoinaan Savoniaa perustamassa ja sitten taas hyvin tunnen myös ammattikorkeakoulun yleensä, niin otin sen myös ihan sillä tavalla, että onko tässä järkeä. En lähtenyt sillä tavalla, että se tuli annettuna ja että nyt, kun tämä on niin pitkällä, niin tämä pitää viedä, vaan minä ihan oikeasti paneuduin siihen, onko tässä järkeä. Ja olen edelleen sitä mieltä, että tässä on järkeä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 90/2016 vp

Nimittäin, mikä hyöty tällä saavutetaan? Me varmistamme sen talouden. Me jokainen tiedämme sen, että nyt kun koko ajan ammattikorkeakouluista on jouduttu vähentämään niitä resursseja, niin tällä, että me teemme tällaisen muutoksen... Kun minä katsoin, mitä on tapahtunut vuosien varrella, kun Savoniassa on ollut koulutusvastuu ja tämä tutkintoanto-oikeus, niin valitettavasti se budjetti on mennyt koko ajan alaspäin. Ja minä olen käynyt keskustelua myöskin Pelastusopiston rehtorin kanssa, että mistä se on voinut johtua. Ja näyttää siltä, että kun se on ollut siellä Savonialla, niin Savonialla kun on ollut heikko tilanne taloudessa tai vähentynyt, niin se on vähentänyt sitten myöskin tätä rahoitusta nimenomaan tässä.

Tutkinnonanto-oikeus: Todella on aivan niin kuin sanotte. Sen lisäksi, että koulutusvastuu, niin kyllä tutkinnonanto-oikeuskin sitten siirtyy sinne Poliisiammattikorkeakoululle, mutta koulutuksen toteutus pysyy Kuopiossa. Siellä on kaikki fasilitetit. Siellä on se osaava opettajakunta. Siellä on ne kaikki alueet. Siellä on pelit ja vehkeet, joita on varustettu vuosien aikana. Niitä ei ikinä ole mahdollista nyt siirtää Tampereelle. Ei ole mitään tarkoitusta, jos on näin paljon laitettu rahaa, ja ei se ole ainoastaan siitäkään, vaan siellä on aluekin sellainen, mitä ei nyt yhtäkkiä pystytä jonnekin siirtämään. Sehän olisi ihan rahan hukkaan heittämistä, jos me siirtäisimme sen nyt jonnekin. Ei, vaan siellä on ne fasilitetit, siellä on se osaaminen, ja sitä me arvostamme.

No sitten, mikä on vielä hyvä puoli: Me pystymme säilyttämään ammattikorkeakoulutasoisen opetuksen ja koulutuksen, kun meillä on tutkinnonantajana myöskin edelleen ammattikorkeakoulutasoinen, joka vastaa tutkintojen annosta. Ja sitten me pystymme tämän opiskelijan osaamista varmistamaan, kun meillä pysyy se ammattitaitoinen kokemusta omaava henkilöstö siellä Kuopiossa ja he jatkossakin sitten tuottavat sitä koulutusta.

Minä uskon, että tällä me pystymme varmistamaan koulutuksen tason ja nimenomaan työelämälähtöisen koulutuksen. Se, mitä olen itse edellyttänyt muutettavaksi tuonne hallituksen esitykseen, on se, että työelämälähtöisyys on se kaikkein tärkein eli se, että pelastuslaitokset ovat mukana ja työelämä kaiken kaikkiaan kehittämässä tätä koulutusta. — Kiitos.

20.19 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kysyn yhden kysymyksen, joka tuli tässä mieleen ministerin puheenvuoron yhteydessä. Nyt, kun tämä tutkinnonanto-oikeus annetaan toiselle ammattikorkeakoululle kuin joka käytännössä toteuttaa sitä, niin kysyn, ettei vain käy samalla lailla, kuten meillä on käynyt Etelä-Karjalassa. Jos en nyt väärin muista, niin metsäkoneenkuljettajakoulutus toteutetaan Etelä-Karjalassa mutta tutkinnonanto-oikeus on Tampereella, ja käytännössä sitten, kun sitä rahoitusta rakennetaan, niin se on tarkoittanut sitä, että kaikki työ tehdään Etelä-Karjalassa ja sitä välirahaa, niin sanottua välirahaa, noin 200 000 euroa, Tampere tästä tutkinnonanto-oikeudesta nyt sitten itselleen saa. Eihän tässä ole tällaista rahoitusautomaattia tai muuta vastaavaa, niin kuin nyt Ruokolahti—Etelä-Karjala—Tampere-akselilla on? Se on tietenkin herättänyt sillä tavalla harmia Etelä-Karjalassa, koska käytännössä kaikki työ tehdään kuitenkin siellä.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Risikolle 1 minuutti.

20.20 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Juu, kun me saamme sen saman hallinnon alle, eli me saamme sen sisäministeriön alle nyt kokonaisuutena, niin silloinhan tätä pystytään välttämään. Nyt se on ollut aivan toisenlaisen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 90/2016 vp

hallinnon alla, kun meillä toteutus on ollut sisäasiainministeriön alla mutta sitten se opinahjo, joka on antanut tutkinnon, on ollut opetus- ja kulttuuriministeriön alla. Nyt me siirrämmme nämä kaikki tänne — sekä se opinahjo, jolla on tutkinnonanto-oikeus, että se, joka toteuttaa sen, tuottaa sen, ovat saman hallinnon alla eli sisäministeriön alla. Minä uskon, että me pystymme tätäkin välttämään, koska, miksi me siellä siirtelimme ylimääräistä rahaa.

Minä järjestin tästä sellaisen neuvottelun, että kaikki tahot olivat paikalla. Oli ministeriön väki, Pelastusopisto ja Poliisiammattikorkeakoulu, ja me istuimme ja virkamiehet istuivat vielä pidempään kuin minä, ja meillä on ihan sellainen yhteispöytäkirja siitä, mitä on sovittu, että ei tule sellainen kysymys, että hetkinen, mitä tässä tapahtuu. Ja minä luotan siihen, että yhteistyössä jatketaan ja varmistetaan opiskelijalle se paras mahdollinen osaaminen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.